

POVEȘTILE UNCHIAȘULUI SFĂTOS

PARTEA I

MARUL DISCORDIEI

Într-o zi de vară și rădăcinii mele
de stătea eu ascultând la băncuțe și la ghicitoriile ce
se făceau la înlocușii răfaiilor și surucilor voastre în
noaptea și în ziua unii și unii.

Și așa, dragii mei, după ce ne poartă, că în-așa tot
ce să vă spun și ea căte un basm, ori căte o poveste,
și căte o pară era un lucru ce n-am putut să vă împlinesc
pea. Se vede că diavolul se mișcă de-a curmezișul în drumul
nostru, iacă, cu grație vă spun că o să vă scriu în

unul din zilele acestea, după ce să vă povestesc câte un basm
și căte o pară, dară căte o pară de-așa să vă scriu în
câte o pară și un basm, să vă scriu în câte o pară și un basm
și un basm și un basm, să vă scriu în câte o pară și un basm

și un basm și un basm, să vă scriu în câte o pară și un basm
și un basm și un basm, să vă scriu în câte o pară și un basm
și un basm și un basm, să vă scriu în câte o pară și un basm
și un basm și un basm, să vă scriu în câte o pară și un basm

și un basm și un basm, să vă scriu în câte o pară și un basm
și un basm și un basm, să vă scriu în câte o pară și un basm
și un basm și un basm, să vă scriu în câte o pară și un basm
și un basm și un basm, să vă scriu în câte o pară și un basm

și un basm și un basm, să vă scriu în câte o pară și un basm
și un basm și un basm, să vă scriu în câte o pară și un basm
și un basm și un basm, să vă scriu în câte o pară și un basm
și un basm și un basm, să vă scriu în câte o pară și un basm

Libris Cuprins

Respect pentru oameni și cărți

PARTEA I	5
Mărul discordiei.....	5
Grădina Esperiadelor	10
Ercule	12
Prometeu.....	47
Midas	57
Labirintul și firul Ariadnei.....	63
Chimera	67
PARTEA a II-a	71
Despre pomul de Crăciun.....	71
PARTEA a III-a	85
De la București la Roșiorii-de-Vede și înapoi	85
PARTEA a IV-a	111
Istoria lui Ștefan-Vodă cel Mare și cel Bun	111
Alte povestiri despre Ștefan cel Mare	156
Isprăvile și viața lui Mihai Viteazul	165
SNOAVE	199
Glasul al șapteaia	199
Lupu Pârcălab.....	201
Știți, voi, ce zice în cartea aceasta?	203
Eftin și scump	204
Las să zică, numai eu să nu-ți dau.....	205
Scrie, logofete, scrie	206
Bobârnacul neamțului	207
Gard peste mort.....	208
Săracilor mâini multe	209
Vorbele bătrânești sunt pietre nestimate	210
Vulpea firoascoasă.....	212

Crivățul și petecul de cojoc.....	214
Minunea resteului	214
Bucatele afumate	215
Dă-o și tu, înnainte	217
Pasărea cu coada lungă	218
Astronomul, doctorul și țăranul	219
Descoperirea hoției cu paele	221
Gruia	223
Perechea nemerită	224
Bărbatul obrocit.....	224
Bărbatul cu iabașua	225
Muierea ce ascultă de povețele bărbatului său răposat	225
O vorbă care deslușește tot.....	226
Planul sântului Petre	227
Alegerea țiganului de domn	228
Moș Apeș.....	229
Sinceritatea jidovească	230
Varza roșie	231
Neajunsurile socotelei cu bobii	233
Păcăliciul păcălit.....	234
Cine a scos pe Adam și pe Eva din Raiu.....	237

Tipar executat la:

EVEREST
TIPOGRAFIA

Desene de PECURARIU

Editura REGIS

www.regiseditura.ro

Tel./Fax: 021.222.26.16; 0744.75.65.86

PARTEA I

MĂRUL DISCORDIEI

Acum a venit și rândul meu.

De atâtea ori am ascultat la basmele și la ghicitorile ce ați tot spus la întrolocările fătaților și suratelor voastre în adunări și n-am zis nici un cuyințel.

Știți încă, dragii moșului nepoți și nepoate, că m-ați tot rugat să vă spun și eu câte vr-un basmu, ori câte vr-o poveste, și, ca cioarele parcă era un făcut de n-am putut să vă împlinesc cererea. Se vede că diavolul se pune de-a curmezișul în drumul meu. Acum, iacă, cu graiu hotărît vă spun că o să vii aici în toate duminicile, după toacă, să vă povestesc câte un basm. Și vă adunați dară cât s-ar putea de mai mulți la rădăcina ăstui nuc mare și umbros. Să mai știți iarăși că basmele ce am să vă povestesc sunt numai pentru băeți și codane, pentru flăcăiandri și fetișcane. Copiii mai pot juca încă la arșice. Le va veni însă și lor vremea să le asculte.

Povestindu-vă tot ce mai țin minte din câte am citit și eu, ciat, pat, până am cărunțit, să nu luați în nume de rău când mă veți auzi zicându-vă, dragii moșului nepoți și nepoate, căci de! așa vine vorba. Și dacă voi vedea că vă plac poveștile mele, am să vă spun tot ce știu la sufletul meu, căci, văz eu, că mi se apropie și mie să-mi leapăd potcoavele.

Dați-vă mai încoace, ca să ne înțelegem mai bine la cuvinte. Așa. Să începem azi cu povestea despre „mărul discordiei”.

Veți fi auzind prin lumea a procopsită, sau veți fi citit prin cărți ori prin gazete, zicându-se „mărul discordiei”. Eu mă prind că nici nu visați ce bâșdiganie este și aia. Căci

noi, în legea noastră a românească, și pe limba strămoșilor noștri, când este vorba de vrajma, noi zicem: și-a vârât coada între dâșii diavolul învrăjbirii; ori: a intrat vrajma întrâșii; iară lucrului pentru care se învrăjbesc oamenii, noi îi zicem: sâmântă de gâlceava.

Dara, vedeți voi, dragii moșului, nepoței și nepoțele, cărturarii totdeauna au căutat să se deosibească de prostime. Ei scriu așa cum să se înțeleagă ei între sine. Poate că așa trebuie. Or fi știind ei ceva; căci nu doară de florile mărilor se îndoapă cu învățatură câte douăzeci și treizeci de ani.

Eu, biet, nici cărturar nu sunt, nici scriitor. Trăesc, iaca și eu de azi până mâni, cu lucrul mânilor mele. Dară voi, ca, până mai fac umbră pământului, să știți și voi de tineri atâta câte am aflat eu dibuind și am văzut până în vârsta în care mă vedeți cu un picior în groapă și altul afară. Poate că vă va prinde bine la ceva.

Acum ascultați:

Spune la cărți că în vremea cea veche, veche de tot, oamenii se închinau la idoli; erau păgâni; vezi că până atunci nu răsărise soarele dreptății, Christos, ca să cheme lumea la cunoștința adevărului. Pe acei idoli oamenii îi numiau zei și zeițe ori zâne; – căci fiecare din zeii lor își avea zâna lui de soție; ba încă unii aveau și câte mai multe. Erau zei ai cerului, zei ai pământului, ai mării, ai iadului, ai soarelui, ai lunii, ai frumuseței, ai dragostelor, ai războiului, ai hoților, ai nenorociților. Cu un cuvânt, tot felul de lucru își avea câte un zeu pe seama lui.

Așa credeau oamenii pe vremea aceea, vechii locuitori din țara grecească, ce se numeau Eleni, precum și Romanii din care ne tragem noi. Unii din zei erau mai mari, alții mai mici; iar alții erau jumătăți de zeii. Erau zei buni și zei răi. Spun că ei trăiau și se adunau la sfat într-un munte ce, și până în ziua de azi, se numește Olimpu, pe acolo adică, pe unde în vremea noastră, își pasc turmele de oi și mieluși o parte din Românii macedoneni cărora noi le zicem Cuțovlahi. Și cum vă spuseiu, într-una din zile, pe vremurile acelea, toți zeii aceștia mari și mici, buni și răi, fură poftiți la nunta unui zeu mai mic

pe nume Peleu, ce lua de soție o zână după mutra lui, se se chema Tetide; fiindcă la Elenii aceia, zeii cei buni, ca și cei nebuni, ce răi ca și cei nerăi, toți fierbeau într-o oală, cum se zice. Numai zeita învrăjbirii, nu știu cum se făcu, cum se dresă, că rămase nepoftită.

Bag seamă că o uitaseră.

Pe când stau și se chefuliau zeii ăștia la nunta aceea, de! ce să zici, ca la nuntă, zeita vrajmei, turba de necaz p-afară. Umbla d-a-ncăteala de colo până dincolo și astâmpăr nu-și mai găsia. Era, măi frate, cu părul vâlvoiu și alcătuit numai din șerpi veninoși, – așa spune la cărțile lor, – cu gura sângerată de răutate, cu ochii învinețiți, duși în fundul capului și roșcați, cu mâni ca răschitoarele, cu chipul sfrijit ca o iasmă, scrâșnind din niște dinți negri, și scoțând din gură, când tot trâncănea, niște stropi cu rea duhoare; iară hainele de pe dânsa erau sfâșiate și deșirate. Când, ce să vedeți D-voastră? într-o cirtă de vreme, nu știu unde se duse, căci numai ce iată că se întoarse cu un merișor rumeor și aurit în mână, se apropie de adunarea nuntașilor tocmai când erau în toiul chefului, și aruncând mărul în mijlocul lor, zise: acest măr se cuvine celei mai frumoase zeițe dintre voi. Atâta zise, și se dete mai câtcolo, uitându-se la meseni și rânjind. Se vede că știa, ce știa. Spun că acest măr să fi fost cules din grădina Esperidelor.

(Altă dată vă voi spune ce era acea grădină a Esperidelor).

Trei din zeițele cele mai de frunte, și anume: Junona, soția domnului zeilor și mumă a celorlalți zei; Minerva căreia Grecii îi ziceau și Palas Atena, zeita înțelepciunii, și Vinerea sau Afrodita, zeita dragostelor, înfumurate, de! ce să zici, cum sunt cei mari, se ținea fiecare a fi cea mai frumoasă și se uitau una la alta ca și cănele la pisică.

Cum văzură mărul, câte trele tartorițele de zeițe se repeziră la el care de care să-l apuce mai curând; dară fiindcă ajunseră cu toatele la măr într-o aceeași clipeală de ochiu, se opriră de a pune mâna pe dânsul de teamă să nu se încaere acolo la nuntă și să-și facă zeirile de răs. Vezi că era p-acolo și tartorul zeilor, pe nume Joe. Și aducându-și aminte de povestea țiganului că:

Nu e cu lopata,

Ci cu judecata.

câteși trele zeițele cerură dela zeul fulgerului și al trăsnetelor, tata Joe, ca să le facă judecată dreaptă. Nunta se sparse și îndată frunțașii zeilor se adunară la sfat, pe muntele Ida, de lângă cetatea Troia, acolo adică unde se făcuse și nunta. Și dacă văzură că nici ei nu se înțeleg între dânșii, se temură să se dea cu judecata în partea uneia sau a celorlalte din zâne.

Pasă-mi-te nici ei, cu toată zeirea lor, nu se puteau cotorosi de balele vrajbei. Ceilalți zei țineau într-una, ba că uneia, ba că celeilalte se cuvine mărul; și din toată nunta nu se alese decât o zarvă și o ceartă, de nu le inai da nici dracul de căpătăiu.

Zâna învrăjbirii rânjia, sălta și bătea în palme de bucurie că-și isbândise asupra celor ce o nesocotiseră.

Văzând zeii că nu se pot înțelege, și ca să nu ajungă treaba până la păruială, și apoi ca să împace și pe cele trei zâne țăntoșe, sfatul zeilor găsi cu cale să trimită pe Mercur, alergătorul lor, să le caute un om, pe care îl va socoti el că este mai cu mintea întregă, și pe aceia să-l pue a face această judecată și să hotărască el cu sufletul lui.

Nu-i trebui lui Mercur să alege mult, - căci nu doară de florile mărului era zeu alergător; - un oarecare păstor de oi, pe nume Paris, carele de altminteri se trăgea și el din viță de împărat, își păștea turmele chiar pe acel munte I da, fără să aibă habar de ceace se întâmplase la acea nuntă zeiască. Acesta fu poftit să-și dea cu socoteala, care ar fi zeița cea mai destoinică care să primească mărul.

Mercur îl găsisse a fi om de ispravă și drept. Și nici că putea fi altfel, de oarece zeul cel mai de omenie zicea așa. Mocofanul de cioban rămase uimit când totdeodată i se înfățișară zeițele. Ju-nona începu să-și laude mândrețele cu niște vorbe ce-ar fi întrecut pe cea mai meșteră pețitoare din lume.

Apoi Minerva, zeița înțelepciunii, vorbi și ea despre a ei falnică înfățișare, cu niște graiuri ce-ar fi lăsat la degetul cel mic pe cea mai limbută teleloaică ce a fost vre-o dată pe lume, ori va fi. Vinerea însă, zeița dragostelor, când se înfățișă și ea, începu să vorbească cam a lene, cu niște cuvinte mieroase și ademenitoare de ar fi planisit nu numai pe oameni, dar și însuși pietrele. Vicleana mai umbla și cu marghiolii, căci

făgădui lui Paris, că de o va alege pe dânsa cea mai frumoasă dintre muierile fără de-moarte, să știe cu hotărîre că-i va da de soție pe cea mai frumoasă muieră d-ale oamenilor. Pe când încă vorbea, ea se făcea că se joacă cu copca dela umărul ce-i ținea rochia închisă, și tot jucându-se păru că din întâmplare se deschee și se prefăcu că o scapă din mână. Odată căzu haina de pe dânsa, și rămase goală până la brâu, și chiar în aceeași clipeală ochii muritorului se izbiră de sânul său cel traged și ceresc.

Și mai desfăcându-i-se haina o leacă, lăsa să i se vadă și nuriu picioarelor. Zeița însă, ca și când s-ar fi rușinat, iute, iute, puse mâna de-și ridică haina pe dânsa; dară prefăcându-se a-și ascunde goliciunea, ea lăsa de i se văzură toate frumusețile.

Să fie cu ertăciune, căci eu abia cutezai să spun, ceace zeița, - păgâna! - nu s-a sfiit a face.

În fața atâtor lipiciuri și a drăgălașelor sale forme, ceace mocârțanul nu mai văzuse de când îl făcuse mă-sa, - Paris nu se mai putu opri de a striga, căzând în genunchi și căutând a săruta piciorușele zeiței cele albe, ca o coală de hârtie sclivisită, grăsulii și pline de tinerețe: Nimeni în cer și pre pământ nu este destoinica a primi mărul, fără decât numai zeița Vinerea, adică Afrodit a.

Aoleo! unde era mama dracului să vadă supărarea și tulburarea celorlalte zeițe, când auziră alegerea lui Paris? Amândouă se repeziră la bietul tânăr, ca să-l ia în unghii, și mai mult nu.

Abia, abia, le astâmpărară ceilalți zei. Zeița Vinerea însă, se ținu de cuvânt, căci înlesni pe Paris a hrăpi pe o anume Elena, femeia lui Menelau Craiul, căreia îi mergea numele că este cea mai frumoasă făptură omenească de sub soare.

Celelalte zeițe băgară zăzanie printre toți craii Elenilor; și unii săriră ca să ajute pe bărbatul cu muieră hrăpită; iară alții pe Paris ca să-și ție prada.

Și unde mi se încinse o bătălie între acești crai, de ținu zece ani de zile.

Aceasta este istoria mărului învrăjbirii, căruia astăzi îi zic mărul discordiei, și din care se născu vestitul război dela Troia.

GRĂDINA ESPERIDELOR PLEIADELE.

Iată și istoria grădinii Esperidelor: spune la cărțile păgânești, dragii moșului nepoți și nepoate, că la nunta lui Joe cu Junona fu mare tâmbălău, în ostrovul Creta din țara Elinească sau Grecească, unde se cununară ei.

Toți zeii fură martori la însoțirea lor.

Mai spune iarăși că Joe luă de nevastă pe Junona fără voia părinților ei. Poate că unde erau frați, și încă frați gemeni.

Cum cam se vede treaba, nici ea nu-l prea vrea; căci Joe numai prin viclenie o putu îndupleca, și iată cum:

De multă vreme Joe umbla după Junona, bă-tându-i capul și spunându-i că moare de dragoste pentru dânsa.

Ea nu-l făcea haz, și totdeauna îl lăsa cu buzele umflăte. De ce Joe se aprindea mai mult de dragoste pentru dânsa, d-aia Junona nu-l băga în seamă și fugea de el. Nu mai știa ce să facă teș-menitul de Joe, ca să moaie inima tiranei de Junona. Într-o zi el o zări cum se plimba cam razna de curtenite sale, și cum, ostenindu-se se pusese jos ca să se odihnească. Atunci el trimise asupra locului o vijelie și o ploaie de turna cu ciutura. Pe când încă ploua, Joe se făcu un cuc și căzu la picioarele Junonei, ud learcă și tremurând de frig, ca și când vijelia l-ar fi luat și l-ar fi aruncat acolo.

Junonii i se făcu milă de biata păsărică; vezi că ea, mare, nu cunoștea viclenia lui Joe, se îndură deci, o luă de jos și o băgă în sân. Atâta îi trebui și lui Joe, căci făcându-se la loc zeu cum era el, după ce se desmierdase în sânul cel fără de moarte al zeiței, se bucura și de îmbrățișerile ei. Ea văzându-se

amăgită, n-avu încotro, îi făgădui că îl va lua de bărbat, și prin urmare nunta se făcu după legea zeilor celor mari față fiind toată liota lor zeiască.

Între alte lucruri bune ce Junona aduse de zestre bărbatului său, fură și niște pomi ce făceau mere de aur, și pe cari și ea le dobândise în dar dela mumă-sa.

Joe, ca să-i fie pomii la bună păstrare și să nu se atingă nici pui de pasăre de dânsii, îi răsădi într-o grădină ce era tocmai la marginea lumii despre apus, sub muntele Atlante, de unde iese noaptea.

Grădina era a unor fete ce se numeau Espe-ride, după numele tatălui lor, Esperu. Ele erau mai multe la număr, tot una și una de frumoase, harnice și deștepte. Aceste fete, așa de bine îngrijiau de grădina lor, încât să fi dat mult cu

multul, nu găseai prin ea nici un firicel de pălămidă, ori de pir, sau altă buruiană urâcioasă.

Ți-era dragă lumea să privești la o grădină așa cu amănuntul căutată. Se dusesse vestea în lume despre dânsa, și toți cu totul ziceau că nu este alta ca grădina Esperidelor de frumoasă. Tocmai pentru aceea și Joe alese această grădină în care își răsădi el pomii lui ce făceau mere de aur, și îi dete sub îngrijirea acestor fete.

Și ca să fie mai bine păziți de vre-o hrăpire, dete fetelor pentru grădină un paznic neadormit. Acest paznic era un balaur cu o sută de capete de care nu se atingea somnul. Și ce e dreptul că bine le păzi până ce Hercule, îi veni și lui de hac.

Mai târziu, pentru slujbele lor cele credincioase, Joe așeză pe aceste fete în cer, printre stele, drept răsplătire, și le dete nume de pleiade, adică cum le zicem noi pe limba și în legea noastră cea românească: cloșca cu puii.

Și fiindcă ele toate la un loc alcătuesc o adunare de stele frumos așezate pe cer, învățații de azi dau numirea de pleiadă la o mână de oameni aleși care se deosebesc prin faptele sau prin scrierile lor cele frumoase, zicând: pleiada poeților, pleiada erudiților; sau cum le-am zice noi pre limba noastră: înfrățirea la un loc a celor mai aleși făcători de versuri, sau de învățați.